

บทที่ 6

บทสรุป

จากกรณีศึกษาความรับผิดเพื่อละเมิดโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในระบบกฎหมายไทย ทั้งในระบบกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ระบบกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ผู้เขียนพบว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้นปรากฏจริงทั้งในต้วบทกฎหมายและคำพิพากษาของศาล แต่ปรากฏว่าค่านิยมและหลักเกณฑ์การพิจารณาของประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในระบบกฎหมายไทยนั้นยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ ซึ่งการไม่นิยามไว้ตรงนี้ ทำให้ศาลต้องยึดข้อเท็จจริงมาประกอบในการวินิจฉัยข้อพิพาทต่างๆ เป็นรายกรณีไป จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหลายบทที่ผ่านมา เห็นว่าศาลหรือนักนิติศาสตร์ได้พยายามอธิบายค่านิยมและหลักเกณฑ์ของความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้มีความชัดเจน เพื่อการใช้การตีความ เพราะฉะนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งทำการศึกษาถึง คำอธิบายของนักนิติศาสตร์ตลอดจนคำพิพากษาของศาลต่างๆ ซึ่งจากการวิเคราะห์ถึงข้อมูลทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านการใช้การตีความของศาลจากการศึกษาทางตำรา บทความทางวิชาการ ตลอดจนคำพิพากษาของศาลทั้งในกฎหมายไทยและต่างประเทศ ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องหาคำจำกัดความและแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์ของความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งผู้เขียนจะขอเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของผู้กระทำการขาดความระมัดระวังที่มีความชั่วร้าย อีกทั้งผู้กระทำรู้ถึงความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นแต่ไม่ใส่ใจถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้นกลับกระทำการที่เสี่ยงอันตรายภายใต้การคิดคำนวณหรือความคาดหวังว่าความเสียหายที่เสี่ยงอันตรายจะไม่เกิดขึ้น แต่เมื่อกระทำการแล้วเกิดการคำนวณที่ผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น กฎหมายจึงต้องทำการป้องปรามพฤติกรรมที่มีความชั่วร้ายในสังคมไม่ให้นำไปสู่การเอาเป็นเยี่ยงอย่างให้คนในสังคมที่คิดว่าพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาโดยไม่เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ชั่วร้ายแต่อย่างใด ซึ่งความคิดเช่นนี้อาจนำไปสู่การทวีความรุนแรงของพฤติกรรมอันมิชอบของคนในสังคมได้

จากคำจำกัดความดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำไปปรับปรุงในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ให้มีการนิยามความหมายของประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไว้ เพื่อที่จะทำให้การใช้และการตีความมีความชัดเจนมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียน เห็นว่า จากคำนิยามที่ผู้เขียนได้เสนอแนะไปนั้นสมควรที่ผู้เขียนจะได้วางแนวทางในการวินิจฉัยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไว้ให้สอดคล้องกับคำนิยามความหมายของประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่ผู้เขียนได้เสนอไว้แล้วนั้น เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยการวินิจฉัยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้นต้องยึดถือหลักเกณฑ์ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานตามบุคคลที่สมมุติขึ้นเปรียบเทียบ (in abstracto)

หลักมาตรฐานตามบุคคลที่สมมุติขึ้นเปรียบเทียบ (in abstracto) เป็นหลักการพิจารณาความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับหลักการพิจารณาความประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา โดยการพิจารณาวินิจฉัยว่าการกระทำเช่นไรเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะต้องพิจารณาโดยใช้หลักมาตรฐานตามบุคคลที่สมมุติขึ้นเปรียบเทียบ (in abstracto) ซึ่งจะเป็นการสมมุติบุคคลที่อยู่ในวิสัยและพฤติการณ์เช่นเดียวกับผู้กระทำขึ้นมา เปรียบเทียบกับผู้กระทำว่าเขาจะกระทำเช่นเดียวกับผู้กระทำหรือไม่ ถ้าบุคคลนี้ยังประพฤติเช่นเดียวกับผู้กระทำ ก็หมายความว่า ผู้กระทำไม่มีความผิด แต่ถ้าหากเขาไม่กระทำเช่นผู้กระทำแล้ว ผู้กระทำก็มีความผิด วิสัย เช่น อายุ เพศ ความเจ็บป่วย ความไม่สมประกอบของสภาพกายใจ พฤติการณ์ เช่น สถานที่ กาลเวลา

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับพฤติการณ์ความร้ายแรงของการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ

การกระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อที่มีพฤติการณ์ความร้ายแรงเกินกว่าปกติในการก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิต่างๆ ของบุคคลอื่นประกอบด้วย โดยการพิจารณหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความร้ายแรงของการกระทำโดยประมาทเลินเล่อจะพิจารณาจากขนาดความร้ายแรง ความเป็นไปได้ของอันตรายที่จะเกิดขึ้น และการพิจารณาเปรียบเทียบกับ การกระทำที่เกิดจากการกระทำของบุคคลที่สมมุติขึ้นให้ตกอยู่ในสภาวะการณ์เดียวกับจำเลยโดยอาศัยข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ขณะเกิดเหตุประกอบด้วย โดยหากเป็นการกระทำประมาทเลินเล่อที่มีความร้ายแรงจะเป็นการกระทำที่มีความเบี่ยงเบนจากมาตรฐานความระมัดระวังของบุคคลที่สมมุติขึ้นให้ตกอยู่ในสภาวะการณ์เดียวกันกับผู้กระทำละเมิดเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็

ตามหาการก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงของจำเลยนั้นกฎหมายยอมให้กระทำเพื่อป้องกันภัยพิบัติที่ร้ายแรงกว่าหรือเพื่อผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม ก็ไม่ถือว่าเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

3. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่

การฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่นั้นแยกได้เป็น 2 ประการ ได้แก่

ก. การฝ่าฝืนกฎระเบียบที่บัญญัติไว้เพื่อป้องกันความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลทั่วไป

ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลทั่วไปผู้ซึ่งจะต้องกระทำตามระเบียบที่กำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งหน่วยงานที่ตนสังกัดกำหนดไว้หรือหน้าที่โดยทั่วไปในสังคมที่มีกฎระเบียบกำหนดไว้ แต่บุคคลทั่วไปนั้นกลับไม่ใส่ใจระเบียบที่กำหนดไว้เลยแม้แต่น้อย โดยกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอันไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่หน่วยงานหรือสังคมกำหนดไว้เพื่อป้องกันความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่เลยแม้แต่ข้อเดียวก็ต้องถือว่ากระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เช่น นาย ก.เป็นชาวนาผู้มีความรู้ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือคำเตือนที่กำหนดไว้ในฉลากยาฆ่าแมลงเลยแม้แต่ข้อเดียว จนเป็นเหตุให้ลูกจ้างของนาย ก.ถูกพิษยาฆ่าแมลงจนตาย ดังนั้นก็ต้องถือว่านาย ก.ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ข. การฝ่าฝืนมาตรฐานวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพ

สำหรับการประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังตามมาตรฐานวิชาชีพให้สมกับเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับการคาดหวังจากบุคคลภายนอกทั่วไป ซึ่งบุคคลทั่วไปจะคาดหวังให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้ความระมัดระวังอย่างเป็นผู้มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพที่ตนประกอบวิชาชีพ แต่ถ้าหากผู้ประกอบวิชาชีพได้ใช้ความระมัดระวังเบี่ยงเบนต่ำกว่ามาตรฐานวิชาชีพเป็นอย่างมาก โดยกลับไปใช้ความระมัดระวังอย่างเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้เป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพแล้ว ก็ต้องถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพนั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เช่น นาย ก.เป็นแพทย์ได้ฉีดยาผิดให้นาย ข.โดยแทนที่จะใช้ความระมัดระวังฉีดยาให้แต่กลับไปฉีดยาผิดให้นาย ข. เช่นนี้ก็ต้องถือว่านาย ก.เป็นแพทย์ที่กระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดอาจสรุปได้ว่า การที่ไม่มีการให้คำจำกัดความและหลักเกณฑ์การพิจารณาความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอย่างชัดเจน จะทำให้การนำความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไปใช้เกิดความสับสนและไม่มีความชัดเจนแน่นอน ก่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจและตีความไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมขึ้นได้ จากผลการศึกษาและหลักเกณฑ์ที่ผู้เขียนได้เสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าจากคำนิยามและแนวทางในการพิจารณาที่ได้นำเสนอมานี้ น่าจะทำให้วงการนิติศาสตร์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการใช้การตีความความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและทำให้วงการนิติศาสตร์นั้นสามารถที่จะกำหนดนิยามความหมายและหลักเกณฑ์ของความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงได้อย่างชัดเจน อันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่วงการนิติศาสตร์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ความหมายและหลักเกณฑ์การพิจารณาความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่ผู้เขียนได้เสนอนั้น ยังเป็นแนวทางในการพิจารณาความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตราอื่นๆ ที่ได้มีการนำคำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ไปบัญญัติไว้ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์กับกฎหมายใกล้เคียงอื่นๆ ที่ได้มีการบัญญัติคำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ไว้ในตัวบทกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เป็นต้น